

Черкасов Олександр Олександрович,
*кандидат економічних наук, підполковник поліції,
начальник кримінальної поліції
Миколаївського районного управління поліції
ГУНП в Миколаївській області (м. Миколаїв, Україна)*
Біліченко Лідія Сергіївна,
*аспірант кафедри історії,
Чорноморського національного університету
ім. Петра Могили (Україна, Миколаїв)*

УКРАЇНСЬКО-ШВЕЙЦАРСЬКІ ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ (1918-1926 рр.)

Ще за часів Центральної Ради було створено Генеральне секретарство національних справ. 9 листопада 1917 р. установу відвідали деякі офіційні представники іноземних держав, які знаходилися у Києві. Одним із перших відвідав секретарство англійський консул в Києві Дуглас, до якого генеральний секретар національних справ О. Шульгін завітав в свою чергу. О. Шульгін був також у французького консула, з яким вони мали розмову з приводу сучасних подій в Росії і в Україні. Були в генеральному секретарстві по справах своїх консульств данський та перський консули, а також начальник румунського особливого відділу та представник київської французької колонії пан Мулен [3, с. 3].

Як відомо, не всі провідні держави світу навіть після підписання Берестейської мирної угоди визнали самостійність України. Документи свідчать, що намагання українських дипломатів встановити контакти, зокрема, з країнами Антанти виявили повне нерозуміння ними об'єктивних причин утворення Української Народної Республіки, їх сприйняття України як політичної інтриги свого запеклого й уже переможеного ворога - Німеччини.

Дещо кращим було ставлення до УНР з боку нейтральних країн. Голландія, Данія, Іспанія, Іран, Норвегія, Швейцарія, Швеція вели з Україною переговори про встановлення дипломатичних відносин, але з її юридичним визнанням не поспішали. Це змушувало Україну активізувати свою зовнішньополітичну діяльність. Особливий інтерес для неї представляла Швейцарія з її ліберально-демократичним устроєм, традиційним нейтралітетом у світових конфліктах та географічним розташуванням у Центральній Європі. Крім того, ще за часів царської Росії в Одесі, Харкові та Києві діяли консульства Швейцарської Конфедерації, що відіграло неабияку роль у прихильному ставленні цієї країни до намагань нашого народу здобути незалежність [1, с. 11-13].

І в самої Швейцарії українське питання не сходило зі шпальт газет. Так, газета «Bund» багато писала про Україну. „Neue Ztirich er Zeitung" – не так добре була проінформована, але прихильна до України газета [6, с. 5].

Перші офіційні дипломатичні зносини між Україною та Швейцарією були встановлені під час правління гетьмана Павла Скоропадського. Ще на початку

червня 1918 р. український уряд погодив та сформував штат Української дипломатичної місії до Швейцарії. Однак, з невідомих причин виїзд місії до швейцарського уряду затримався [4, с. 4].

Офіційно, Українська дипломатична місія розпочала свою роботу в серпні 1918 р., а з кінця листопада вже представляла інтереси уряду Директорії УНР. Розміщувалася вона в Берні – спочатку на вул. Глюкевені, 4, а з квітня 1925 р. – на Бертольдштрассе, 41. Першим головою української місії став Євген Лукасевич (1871-1929), відомий громадсько-політичний діяч України, один із організаторів медично-санітарної служби УНР та Українського Червоного Хреста, заступник голови Всеукраїнської спілки лікарів, редактор часопису «Українські медичні вісті» [1, с. 11-13].

На порядку денному стояло і заснування консульських установ. У Києві на той момент вже перебував швейцарський консул Гавриїл Гавриїлович Єнні (1860-1936 рр.). За повідомленням української преси: «Швейцарське суспільство надзвичайно прихильно ставиться до України як до нової демократичної держави, котра щойно увільнилась з-під царського ярма. Державний наш лад швейцарці уважають за республіканську форму, що тим більше викликає їх симпатію. Немалу роль відіграє і потреба ринку для Швейцарії, а також український хліб, котрий раніше туди йшов. Країна має сильно розвинену машинну продукцію, відома годинниками, шоколадом – все це незабаром по налагодженню дипломатичних зносин транзитом через Австрію або Німеччину піде в Україну...» [7, с. 2].

У жовтні 1918 р. консулом України у Швейцарії було призначено Є. Соковича, колишнього міністра доріг в кабінеті Голубовича. Зокрема, 30 жовтня 1918 р. Сокович був у міністра закордонних справ України і довго розмовляв з ним у справі свого призначення [5, с. 4].

У 1919 р. у посольстві України в Швейцарії відбулися важливі кадрові перестановки. Наступником Є. Лукасевича у Берні став інший досить відомий український громадсько-політичний діяч, професійний дипломат, барон Микола Василько, представник роду українських землевласників із Північної Буковини. Майже двадцять років він був депутатом буковинського крайового сейму та австро-угорського парламенту, брав активну участь у переговорах у Бересті-Литовському, став одним із засновників Західно-Української Народної Республіки, її дипломатичним представником в Австрії [1, с. 11-13].

15 листопада 1919 р. Директорія УНР ухвалила рішення про скорочення штатів дипломатичних представництв та видатків на їх утримання. У швейцарській місії з 1 грудня мали залишитися 7 штатних співробітників (голова, радник, секретар, аташе, бухгалтер, старший і молодший урядовці).

До кінця 1921 р. становище місії, як й інших українських представництв, значно ускладнилося. Невизнаним офіційно дипломатичним установам, які репрезентували «країну без території» та часто не мали ані фінансування, ані зв'язку з державними органами, виконувати свої функції ставало дедалі важче. Натомість радянський уряд вислав своїх «повпредів» у ключові держави. Після тривалого лікування 7 листопада 1921 р. М. Василько переїхав до Берліна. Його функції відтепер поширювалися й на посольства в Німеччині та місію в

Будапешті. У такому стані, вже формально, місія УНР у Швейцарії проіснувала до 1926 р. [2, с. 103-105].

Таким чином, протягом 1918-1926 рр. Україна та Швейцарія тісно співпрацювали на дипломатичній ниві. У цей період було засновано посольство Директорії УНР у Швейцарії, відкрито консульства України у Берні та діяло швейцарське консульство у Києві.

Література:

1. Архіви України. 1996. № 4-6. С. 11-13.
2. Матяш І. Українсько-швейцарські відносини в 1918–1926 рр.: особливості дипломатичної присутності. *Український історичний журнал*. 2020. № 2. С. 94-106 . URL: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2020_2_9
3. Секретарство національних справ і чужоземці в Києві. Нова Рада. 1917. №181 (09 листопада).
4. Україна і нейтральні держави. Діло. 1918. №140 (23 червня).
5. Хроніка. Нова Рада. 1918. №200 (30 жовтня).
6. Швейцарія. Книгарь. 1918. №10.
7. Швейцарська надзвичайна дипломатична місія. Нова Рада. 1918. №180. (05 жовтня).

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.